
HÅNDBOK

FOR ARRANGØRER AV

Velkommen til Åpen gård

Åpen gård er en svært viktig arena for å nå ut til befolkningen med gårdsopplevelser og kunnskap om norsk landbruk. Helt siden starten i 1988 har Åpen gård vært en suksess. Det er dugnadsånden som finnes i Bondelaget som gjør dette mulig.

I tillegg til å vise fram gården og dyrene, er Åpen gård en glimrende arena for å synliggjøre landbruket i en større sammenheng. Smaksprøver på produkter fra landbruket, hvordan beite-dyr og drift holder kulturlandskap ved like og hvordan bruk av teknologi har effektivisert jordbruket er flotte ting å dra inn i et Åpen gård-arrangement. I det hele tatt finnes det få plasser hvor allmennheten kan få oppleve og se landbruket med egne øyne som på Åpen gård!

Det er først og fremst medlemmene ute i lokallagene som har gjort at Åpen gård er en suksess. Arrangementene er arbeids-krevende. Hvert år legges det ned tusenvis av dugnadstimer rundt om i arrangørlagene. Arrangementene er en enorm re-klame for landbruket, verdt millioner av kroner. Åpen gård er Bondelagets største og beste møteplass med folk flest – bruk denne muligheten til å fortelle hvor viktig landbruket er!

Fakta om Åpen gård

- Arrangert hvert år siden 1988.
- Hvert år arrangeres Åpen gård på mellom 70 og 100 gårder spredt over hele landet .
- Landets største dugnadsbaserte arrangement?
- Mellom 70.000 og 100.000 besøkende hvert år.

© Norges Bondelag
Postboks 9354 Grønland, 0135 Oslo
Tlf.: 22 05 45 00
bondelaget@bondelaget.no
www.bondelaget.no
Revidert januar 2023

Generelt

Informasjon til arrangører

Denne håndboka er laget for å gi arrangører av Åpen gård gode råd til planlegging og gjennomføring av Åpen gård. Denne, og annet materiell for arrangører finnes også på bondelaget.no under «For lokallag og tillitsvalgte». I nettbutikken er det mulig å bestille mer materiell.

Dersom man har spørsmål om Åpen gård kan dere ta kontakt med fylkeskontoret, eller dere finner kontaktinformasjon til Bondelaget sentralt på Åpen gård-sidene på bondelaget.no.

The screenshot shows the website of Norges Bondelag. The header includes the logo and navigation links: Bli medlem, Bondelaget mener, For bonden, Fylkeslag, Kontakt oss, and a search icon. The main content area is titled 'Åpen Gård - for arrangører' and includes a breadcrumb trail: Forside > For lokallag og tillitsvalgte > Åpen Gård for arrangører. The text describes the 'Åpen Gård' initiative as a local event organized by local farmers' unions, aimed at providing practical knowledge and experiences to visitors. It mentions that the event is held annually on the last Sunday of August, with the 2017 event on August 27th. A sidebar on the right lists various topics related to local unions and trust representatives, with 'Åpen Gård for arrangører' highlighted in blue.

Fellesdatoer og «Åpen gård-sesongen»

Hvert år blir det satt en felles dato for Åpen gård, som regel søndag mot slutten av august. I 2023 er denne datoen satt til søndag den 27. august. Med mange arrangement på samme dato kan blant annet organisere felles markedsføring, og Bondelaget sentralt bistår med å markedsføre fellesdatoen ekstra.

Mange lokallag arrangerer Åpen gård på andre datoer, noe som selvsagt er helt i orden. Som en hovedregel blir eventuelt nytt materiell laget for å være ferdig til Åpen gård-arrangementene rundt fellesdatoen, og arrangementene på vår og forsommer må ta utgangspunkt i materiell som er laget året før.

Rød tråd - Norge trenger bonden

For å ha en «rød tråd» gjennom de ulike arrangementene, stimulere til ideer for aktiviteter og få fram aktuelle landbrukssaker. «Norge trenger bonden» har vært en kampanje fra Norges Bondelag de siste årene, og kan være et godt utgangspunkt for et «gjennomgangstema» for arrangementet. Tanken bak kampanjen har vært å vise at hver bonde, i tillegg til å produsere mat, bidrar med sysselsetting til om lag 1,5 årsverk utenom landbruket, og at ringvirkningene er store.

Frister for påmelding av Åpen gård-arrangement:

Hovedfrist: 15. april (2023)

Oppstart av arbeidet med å arrangere Åpen gård

Nedenfor følger en punktvis gjennomgang av enkle tips til arbeidet med å arrangere Åpen gård. Husk at fylkeskontoret og tidligere arrangører er en god kilde til informasjon.

1. Sette ned styre eller arbeidsgruppe
2. Velge gård for arrangementet / arrangementssted
3. Velg dato og sett opp et program
4. Sett opp et budsjett
5. Finn mannskap og lokale samarbeidspartnere (Bygdekvinnelaget, Bygde-ungdomslaget, 4H)
6. Markedsfør arrangementet
7. Gjennomfør og evaluer

(Husk å melde på arrangementet til Bondelaget sentralt for å få materiell)

1. Sett ned styre eller arbeidsgruppe

Arrangementskomiteen kan være styret i lokallaget selv, eller det kan settes ned en egen komite. Mange samarbeider med andre om Åpen gård-arrangementer. Forslag til forskjellige arbeidsområder som kan fordeles:

- Sekretariat og økonomi
- Markedsføring
- Servering
- Aktiviteter
- Presentasjon av gården og landbruket
- Sikkerhet og sanitær
- Trafikk og samband
- Leder av komiteen (kan kombineres med en annen post).

2. Valg av gård (eller annet arrangementssted)

Åpen gård arrangeres av lokale Bondelag, med en eller flere bønder som vertskap. Her er noe av det som er viktig å tenke på ved valg av gård og aktiviteter på gården.

Plass nok

Velg en gård som har plass til det antall besøkende dere venter vil komme. Det bør være lett å parkere i rimelig nærhet.

Produksjon

Velg gjerne en gård med husdyr, da dyr er kontaktskapere. Hvis produksjonen på gården er veldig spesialisert, kan andre dyreslag lånes fra naboer for anledningen. Husk avklaring med Mattilsynet. Åpen gård bør ikke være en ren maskinutstilling, men vis

MATTILSYNET

Mattilsynet har egne sider med informasjon om Åpen gård og besøksgårder. Sjekk disse for opp-datert informasjon.

www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/produksjonsdyr/apen_gard_og_besoksgard/

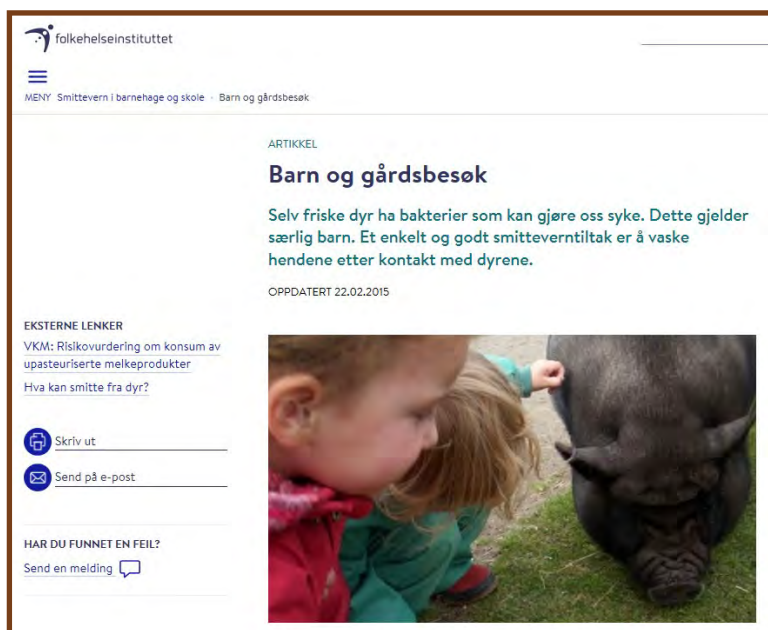

gjør for eksempel mekaniseringskjeden i en produksjon, eller effektiviseringsutviklingen de siste tiårene.

Framvisning av dyr

Det er fritt fram for å vise gårdens egne dyr i forbindelse med Åpen gård. For framvisning av dyr fra andre gårder, varierer reglene med dyreslag og landsdel. Ta kontakt med Mattilsynet lokalt. En huskeliste:

- Sørg for lett tilgjengelige håndvasker/desinfiserende håndvask for de besøkende for å forhindre smitte fra dyr til mennesker og fra mennesker til dyr.
- For å beskytte gårdens egne dyr, bør man huske på 48-timers-regelen: Om noen har vært på gårdsbesøk eller vært på gård i utlandet, bør det gå minimum 48 timer før de har kontakt med husdyr i Norge. Om vedkommende kommer fra et område med alvorlig smittsom dyresykdom, bør det gå minimum 72 timer.
- Dersom de besøkende skal inn i husdyrrom, er fotbad eller sko-overtrekk et minimum. Husk å tenke gjennom smitteverntiltak.
- Det er ikke tillatt å servere melk direkte fra gårdstank, hverken som smaks-prøver eller til bruk i mat som selges.

FOLKEHELSEINSTITUTTET

Informasjonsside: <https://www.fhi.no/sv/barnehage/barn-og-gardsbesok/>

Salg av mat

Tidligere har det vært meldeplikt til Mattilsynet for kortvarig omsetning av mat/næringsmidler. Denne meldeplikten har nå falt bort for den typen enkel mat som serveres på Åpen gård.

Arrangør bør likevel holde seg til Mattilsynets hygieneregler.

Her er en liten huskeliste:

- Legg spiseplassen vekk fra dyrene.
- De som håndterer næringsmidler må ha egen håndvask tilgjengelig.
- Alle produkter som selges/omsettes skal være produsert i en virksomhet godkjent av Mattilsynet. Salg/omsetning av mat produsert i privat kjøkken er ikke tillatt (gjelder også melk direkte fra gårdstank).
- Varm mat skal oppbevares ved 60 °C eller varmere.
- Kjølevarer skal holde temperatur mellom -1 og +4 °C. Fryste varer skal holde temperatur på -18 °C eller kaldere.
- Næringsmidlene skal være skjermet fra omgivelsene slik at faren for forurensning reduseres.
- Produktene må plasseres minst 60 cm over bakken og være overdekket med presenning, parasoll eller lignende.
- Det må finnes et tilstrekkelig antall søppelkasser i tilknytning til matlaging og servering.

HMS, sikkerhet og forsikring

Det er viktig å tenke sikkerhet og arbeidsmiljø: gården må være et sikkert sted for besøkende, arrangører og dyr.

Forsikring

Norges Bondelag har en forsikringsordning for arrangementer i regi av lokale bondelag. Denne gjelder i tillegg til eventuelle forsikringer vertsgården/arrangøren har tegnet selv.

Forsikringen dekker rettslig ansvar vertsbonden kan komme i for skade påført besøkende og deres eiendeler i forbindelse med arrangementet. I tillegg omfatter ordningen en ulykkesforsikring for besøkende på arrangementet. Vertsbondens egne eiendeler er dekket i den grad besøkende er rettslig ansvarlig for skaden påført eiendelen. Forsikringen omfatter i tillegg husdyr og hester som benyttes i forbindelse med arrangementet.

Norges Bondelag betaler premien for denne forsikringen.

Ved spørsmål om forsikring, kontakt Aina Bratlie:
Tlf.: 40 40 59 95 / aina.bratlie@bondelaget.no

Sikkerhetsgjennomgang

Når man inviterer mange på gårdsbesøk er det viktig å fjerne eventuelle farer. Norsk Landbruksrådgivning HMS kan med fordel benyttes til en sikkerhetsgjennomgang på gården i forkant av arrangementet.

Det er to mulige opplegg:

1. HMS-kurs. Sjekk hvor mange i lokallaget/ arrangementskomiteen som har gjennomført HMS-kurset (Praktisk HMS-arbeid). Dersom det er flere bønder i arrangementskomiteen som ikke har gjennomført HMS-kurs kan det være en god ide å holde et ordinært kurs i «Praktisk HMS-arbeid» og legge praksisdelen av kurset til gården der det skal være Åpen gård.
Les mer om kurset her: <https://hms.nlr.no/kurs/praktisk-hms-arbeid>
2. Kursdeltakerne bør betale for kurset (det er krav om HMS-kurs for bønder, og gjennomført kurs gir rabatt på landbruksforsikringen).
3. Sikkerhetsgjennomgang på gården der det skal arrangeres Åpen gård. Norges Bondelag gir støtte på inntil kr. 3.000 til sikkerhetsgjennomgang (enkel rapportering).

Ingen av oppleggene krever medlemskap i NLR HMS (tidligere Landbrukets HMS-tjeneste), men kurset er rimeligere for de som er medlemmer.

Ved spørsmål om HMS, kontakt Bondelaget sentralt:
Tlf.: 22 95 45 00 / bondelaget@bondelaget.no

3. Dato og program

Åpen gård har hvert år en fellesdato der vi kjører felles markedsføring for å få litt mer trøkk, men hver lokale arrangør velger den datoen som passer for sitt arrangement.

Opplegget (eller programmet) på dagen tilpasses det man måtte ønske. Det er vanlig å ha forskjellige aktiviteter for barn, natursti, dyr til å se og klappe på, og en eller annen form for servering (utdeling eller salg). De aktivitetene man husker best er de aktivitetene man selv deltar i.

Nedenfor er en liste med noen forslag til aktiviteter:

- «Ta traktorlappen» med tråtraktorer
- «Tipp vekta på oksen»- konkurranse
- Natursti – kan gjerne ende opp på en post med litt informasjon om norsk landbruk eller hefter for barn (se materiell i nettbutikken)
- Hopp i høyet
- Ponni-riding, eller hest og kjerre
- Salg av lokalproduserte varer (hvis mulig: samarbeid med bondens marked? www.bondensmarked.no)
- Fortell om gården - sett opp plakat som forteller om hva som dyrkes på gården, areal, og hvem som bor der. Tegn et kart over gården, slik at de besøkende har noe å orientere seg etter. Ta også med noe om gårdens historie.
- Produktene fra gården. Lag plakater i tilknytting til det man kan se ulike steder på gården. I nettbutikken finnes en del informasjonsplakater om de vanligste produksjonene («Her beiter kyr», «Her dyrkes hvete», etc.) Inntrykkene på en Åpen gård er mange og folk tar seg sjelden tid til å lese lange forklaringer.
- Plukk poteter - Sett noen rader med tidligpoteter nær tunet, og la de besøkende ta opp sine egne poteter, som de kan få eller kjøpe. Det er stor stas å servere selvplukkede poteter! Husk poser å ha potetene i.
- Snekring. Snekring av bokser, fuglekasser eller krakker.
- Lekemuligheter. Sandkasse og tråtraktorer er alltid populært.
- Melking for hånd er en opplevelse for de som ikke har prøvd det før.
- Lag smør eller eggedosis. Barna kan lage smør selv med fløte i et lite syltetøyglass. Ristes til fløten stivner. Test på forhånd for å se hvor lang tid det tar. Med hjulvisp kan barna lage eggedosis selv, og smake etterpå.
- En flink forteller. Få en flink forteller til å lage eventyrstund for barna. Dette bør være på et sted hvor en kan sitte uforstyrret.
- Plant et tre. Sørg for granplanter og plantehakker og anvis et sted. Kanskje i samarbeid med Skogeierlaget?
- Publikum på sykkel. Opplys på forhånd om at det vil bli trekning av en sykkel eller sykkelutstyr for alle som kommer til Åpen gård med sykkel. Dette kan for eksempel skje i samarbeid med en lokal sykkelhandler. På store arrangementer kan dette også betyr at parkeringsplassen kan begrenses hvis mange kommer på sykkel.

For voksne

- Melkespannkasting, hesteskokasting, steinflytting, "sterk mann/dame-konkurranse" eller lignende. Husk premier.
- Det kan være bra med noe om landbruk å lese på mens barna leker. Heftet «Hvorfor produsere mat i Norge» kan passe fint her (er gratis og kan bestilles i nettbutikken).
- Landbrukspolitisk hjørne. Spørsmålene om sammenhengene i landbruket kan være mange. Få en kunnskapsrik person til å prate om og svare på spørsmål om landbruk, politikk, produksjon, etc.
- Vis fram maskiner og teknologi. De fleste deler av landbruket har vært gjennom en rivende teknologisk utvikling og effektivisering de siste tiårene. Radiobjeller for sau, melkerobot, etc. er mer representativt enn «gammelteknisk forening».
- Maskiner og utstyr kan stilles opp slik at folk kan se. Forklar kort på en plakat hva utstyret kalles, når det brukes og hva det brukes til. Vis gjerne redskap i mekaniseringskjede fra jordbearbeiding til høsting.
- Vis fram en dagsrasjon fôr og vann og produksjon for en dag eller periode for ei ku, en sau, en geit, en høne eller en gris. For eksempel en dagsproduksjon melk i form av melkekartonger satt etter hverandre på et bord eller en årsproduksjon ull i en haug. For de fleste sier dette mer enn en plakat om fôreheter, proteinforbindelser, næringsopptak og avdrått. Husk å ta med en dags gjødsel og hva det kan brukes til.
- Veterinæren. Kanskje kan veterinæren være til stede noen timer og svare på spørsmål fra de besøkende?
- Næringsutvikling og bygdeutvikling - Norsk landbruk er mer enn råvare. Åpen gård er en fin anledning til å presentere gode eksempler på næringsutvikling og verdiskaping i landbruket.

4. Budsjett

Åpen gård skal ikke være noen betydelig inntektspost for lokallaga siden meningen er å invitere folk inn på gården og vise frem landbruket på en positiv måte. Det er heller ikke noe poeng i seg selv at det skal være et stort underskuddsprosjekt. De fleste arrangører budsjetterer med at arrangementet skal gå i null. Sett opp et budsjett for å være sikre på at dere havner på ønsket side av 0.

Det er ingen regel mot å ta betaling for inngang, men arrangørene bør ha i bakhodet at arrangementet skal være et lavterskeltilbud som er åpent og tilgjengelig for så mange som mulig.

Kiosk og parkering er vanlige måter å få inn inntekter på. Salg av landbruksvarer, grønnsaker, honning etc. er også en mulig inntektskilde.

5. Mannskap og lokale samarbeidspartnere

Med utgangspunkt i programmet bør man ha en gjennomgang på mannskapsbehov. Inkluder gjerne samarbeidende organisasjoner, som bygdekvinnelag, bygdeungdomslag, 4H-klubb og andre.

6. Markedsføring

Vi ønsker at Åpen gård skal omtales som en hyggelig dag på en gård, samtidig ønsker å fortelle mer om hva norsk landbruk er og betyr.

Det er viktig med god omtale av Åpen gård i mediene både på forhånd og i etterkant. Jobben som gjøres lokalt i mediene er svært viktig. Under finner dere noen tips og råd for dette arbeidet.

Kontakt med medier

Vær målbevisst, tenk først på hvem dere vil ha som besøkende på Åpen gård. Tenk deretter igjennom hvordan og hvor dere kan nå dem med informasjon.

Redaksjonell omtale (en nyhetssak i lokalavisa) er generelt både bedre og billigere enn en annonse som man kjøper. Inviter journalisten til gården der arrangementet skal finne sted og lag en reportasje eller send inn bra bilder fra fjorårets arrangement med en forhåndsomtale.

Det kan også være en bra ting å ta kontakt med lokale radio og tv-stasjoner.

Forbered gjerne fakta om landbruket i kommunen og inviter med politikere for å kommentere landbrukets betydning i lokalsamfunnet. En god blanding av fakta og hyggelige opplevelser gir gode oppslag.

Sosiale medier

Spesielt Facebook og Instagram er gode kanaler for å spre informasjon om et Åpen gård-arrangement til allmennheten. På Facebook kan det være effektivt å opprette et arrangement med tid, sted, beskrivelse av hva man kan oppleve på arrangementet og legge ut bilder fra gården. Man bør følge opp arrangementet med å legge ut meldinger og gjerne lage et fotoalbum knytta til arrangementet der man legger ut nye bilder av det som skjer på gården.

Eksempel:

En melding som "I dag har Dagros fått kalv - møt kalven på Åpen gård 27. august!" sammen med bilde av den nyfødte vil temmelig sikkert slå an.

Invitasjoner

Inviter gjerne kjente personer til åpningen av arrangementet. Det kan være alt fra lokalpolitikere til

mennesker som ser verdien av norsk landbruk: kokker, noen fra reiselivet etc. Inviter også gjerne tillitsvalgte i fylkestyret eller sentralt i Bondelaget som kommer fra området. Fortell gjerne pressen hvem som kommer.

Kontaktperson for presse

Det er kjekt å ha en person i arrangementskomiteen som kan ta seg av media, både før og under arrangementet. En person som kan guide journalisten rundt under arrangementet er gull verdt.

Kommunikasjon ved ulykker

Det er svært viktig å tenke gjennom hva man gjør og sier hvis det skulle skje en større eller mindre ulykke på et arrangement. Hvem som tar seg av media i slike tilfeller er aller viktigst å få klarlagt. Lokallagsleder og fylkesleder er naturlige talspersoner og er det en svært alvorlig ulykke kan det være aktuelt å involvere Bondelaget sentralt.

I en slik situasjon er en god huskeregel ikke å spekulere i hva som kan være årsaken til ulykken. Skulle det oppstå slike situasjoner er terskelen svært lav for å ta kontakt med fylkeskontor eller ansatte sentralt for å rådføre seg.

Annonsering

I tillegg til annonsering i aviser eller på radio fungerer plakater utmerket. Andre annonseringsmuligheter:

- Sett opp plakater med program på nærmeste handelssenter og butikker og kafeer.
- Sett opp skilt/banner til gården og gjerne på låven eller annet synlig sted på gården en uke
- tid før arrangementet (plakatene fra Bondelaget skal normalt tåle en uke ute).
- Send et invitasjonsbrev eller sett opp en plakat i barnehagene i området. Har skolen startet for høsten, send invitasjon dit også.
- Å kopiere opp lapper som kan legges i postkassene i boligfeltene i nær-området, er en effektiv måte å oppnå kontakt direkte med publikum.

Logoer

Åpen gård-logoen er et kjennemerke som skiller Bondelagets Åpen gård-arrangementer fra andre, liknende arrangementer.

Logoen ble modernisert i 2021. Det er ikke noe problem å bruke gammel og nytt materiell om hverandre.

Logoer til nedlastning

- Åpen Gård-logo

JPEG: [Åpen Gård-farger](#) / [Open Gard-farger](#) / [Åpen Gård-svarthvitt](#) / [Open Gard-svarthvitt](#)

AI-format: [Åpen Gård](#) / [Open Gard](#)

- Gammel Åpen Gård-logo (fra 1994) [Åpen Gård](#) / [Open Gard](#)

- Logo: [Kjærlighet til norsk mat](#) / [Kjærleik til norsk mat](#)

- Logo: [Norges Bondelag](#)

- Logo samarbeidspartnere: [Tine](#) / [Nortura](#) / [Landkreditt](#)

Alle logoer, både for arrangementet og for samarbeidspartnere og Bondelaget, finnes på Åpen gård-sidene på bondelaget.no («For lokallag og tillitsvalgte»).

<https://www.bondelaget.no/apen-gard-for-arrangorer/>

7. Gjennomføring og evaluering

Tips på arrangementsdagen

- Vær på plass i god tid: Folk kommer tidlig, ofte før den annonserte åpningstiden. Det må være god bemanning alle steder i begynnelsen av arrangementet.
- Heis flagget: I sommerhalvåret (mars - oktober) heises flagget kl. 8.00 og fires ved solnedgang, seinest kl. 21.00.
- Hils velkommen: Det er hyggelig å ha noen med en vertskapsfunksjon som tar imot gjestene ved inngangen.
- Tell antall besøkende: bruk telleapparat, del ut lodd eller bruk klistremerkene dere får tilsendt til å telle antall besøkende (100 klistremerker på en rull).
- Vær synlig: Vertskapet og "hjelpemannskaper" bør være godt synlige. Vertskapet bør skille seg ut fra de andre. Dugnadsgjengen kan ha busseruller, like T-skjorter, like luer, navneskilt eller lignende. Bruk gjerne t-skjorter med Åpen Gård-logo, eller BONDE-trykk.
- Lag en "vervestand": Åpen gård er en god arena for å verve personlige medlemmer til Bondelaget. Standen bør være bemannet av tillitsvalgte i lokallaget, eller i alle fall bondelagsmedlemmer med god kunnskap om organisasjonen. NB: Det er svært viktig å ikke misbruke Åpen gård-arenaen - det er ikke heldig om de besøkende føler de blir påprasket bondelagsmedlemskap. Derfor bør ikke standen være noe midtpunkt under arrangementet og innstillingen bør være at de besøkende selv tar initiativ til å få info om Bondelaget og eventuelt bli medlemmer.
- Vaktlister: Sørg for vaktlister, alle sentrale plasser skal være bemannet hele tiden.

Etter gjennomføring er det lurt å ta en oppsummering, evaluere hvordan arrangementet gikk og finne ut av hvordan man bør gjøre det bedre neste gang. Noter antall besøkende. Å skrive ned hvor man lagrer restmaterialer er lurt. Store Åpen gård- og Nortura-bannere skal leveres inn til fylkeskontoret dersom dere ikke har arrangement hvert år.

På høsten, i etterkant av arrangementene sender Bondelaget sentralt ut en evaluering til lokallaga, i form av en Questback. Denne må besvares, for å oppfylle kravet om refusjon.

Materiell til Åpen gård

Alle arrangører som melder seg på til fristen får tilsendt materiell fra Norges Bondelag og samarbeidspartnere i rimelig tid før sine arrangementer, normalt i løpet av juni/juli. Informasjon om hva slags og hvor mye materiell som blir tilsendt kommer i informasjonsepost etter påmelding. I grove trekk består det av plakater, t-skjorter og annet hjelpemateriell. Bannere sendes bare ut til de som arrangerer Åpen gård for første gang.

Vi har gode samarbeidspartnere som bidrar til å gjøre Åpen gård-arrangementene enklere å arrangere, både i form av materiell, gaver, give-aways og i form av sponning. Våre samarbeidspartnere er: TINE, Nortura og Landkreditt Bank

Materiell fra nettbutikken

Trenger man mer materiell enn det man får tilsendt er det mulig å bestille dette i nettbutikken. Merk at alt man bestiller i tillegg er materiell som lokallaget må betale for. Bestill helst materiellet to måneder før arrangementet, for at Serviceteamet i Bondelaget skal rekke å få alt ut før sommerferien. Husk å skrive dato for arrangementet på bestillingen. Mye av materiellet er gratis. Arrangør av Åpen gård belastes ikke for porto og ekspedisjonsgebyr.

Åpen gård– klistremerker

Kommer i ruller på 100. Kan brukes til å telle antall deltakere eller deles ut til deltakere.

Veiviserplakat

100 x 140 cm. Til bruk for å henge opp langs veien eller andre steder.

Oppslagsplakat og stolpeplakat

A3-format og 70 x 40 cm. Halvstor plakat med god plass til å skrive på eller til å skrive ut A4-ark og lime på.

T-skjorte

Til bruk for vertskap og arrangører.

Materiell for barneskolen

Her finner dere blant annet mange gratis barnehefter som kan deles ut på arrangementet.

Kunnskapsmateriell

Brosjyren "Hvorfor produsere mat i Norge?" gir en god innføring i sammenhengene i landbrukspolitikken. Bokmål og nynorsk. Andre brosjyrer kan også være aktuelle.

Plakater

Åtte ulike plakater med fakta om ulike produksjoner ("Her dyrkes..").
Annet:

Medlemsbrosjyrer

Materiell om rekruttering til landbruksutdanning «Grønn utdanning».

Mat og servering

Lag et serveringssted eller kiosk med muligheter for de besøkende til å kjøpe forfriskninger, kaffe og annet. Selg gjerne mat, grillede koteletter, pølser, rømmegrøt, lokale retter, osv.

Se også avsnittet om sikkerhet og Mattilsynet sine informasjonssider om Åpen Gård.

Hvor mye mat?

På en Åpen gård med godt vær og 1000 besøkende kan det fort gå med:

- Opp mot 200 liter kaffe (en kaffekopp per person i snitt)
- 350 vaffelplater
- 250 pølser
- 275 yoghurt og saftbegre
- 175 is

(tall fra et Åpen gård-arrangement i 2015)

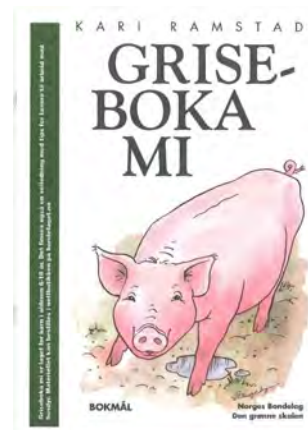
Tine og Nortura er Åpen gårds samarbeidspartnere, og melke- og kjøttprodukter som tilbys på Åpen gård skal være fra Tine og Nortura (Gilde/Prior). Lokal småskalamat er også greit å tilby, men kjøttprodusenter bør ha avtale med Nortura.

Tine og Nortura: Avhengig av arrangementets antatte størrelse refunderer Tine og Nortura en viss sum for hvert arrangement som har kjøpt Tine-/Nortura-produkter til bruk på Åpen gård. Man kjøper selv varer i butikk. Refusjonen blir gjort direkte fra Norges Bondelag, vanligvis i november samme år. Ta likevel vare på kvitteringene i tilfelle disse trengs i ettertid.

Kaffe, te og Fairtrade

På alle Åpen gård-arrangementer serveres det importerte landbruksprodukter, nemlig kaffe og te. Vi oppfordrer til bruk av Fairtrade-merkede produkter der det er mulig. Fairtrade er ei internasjonal merkeordning som garanterer at små-bønder og plantasjearbeidere i utviklingsland får tryggere arbeidsvilkår og bedre priser for sine produkter. Norges Bondelag er en av stifterne av Fairtrade Norge, som administrerer merkeordninga her.

På www.fairtradenorge.no finnes oversikt over produkter og salgssteder.

Tilrettelegging av området og det tekniske

- Toaletter nok: Sørg for at det finnes nok, og godt merkede toaletter på stedet.
- I tilfelle regnvær: Planlegg hvor folk skal oppholde seg hvis det brått kommer et regnvær. Ha presenninger tilgjengelig for sikkerhet skyld. Et ryddet og tømt redskapsskjul eller annet tomt bygg på gården kan være et rimelig alternativ til å leie inn telt.
- Husk brannfaren: Ha alltid slukkeutstyr lett tilgjengelig, og særlig i nærheten av åpen ild (ved grillen osv.). Sørg for at telefonnummer til brannvesen, ambulanse og lege er lett tilgjengelig, gjerne slått opp på veggen i en alltid bemannet «sikkerhetssentral».
- Førstehjelp: Førstehjelpsutstyr skal være lett tilgjengelig. Ved større arrangementer kan det være aktuelt å ta kontakt med et førstehjelpkorps som kan være tilstede under arrangementet.
- Søppelkasser: Sett ut søppelkurver eller plastsekker. Kildesorter gjerne. Ha en plan for hva dere gjør med avfall etter arrangementet.
- Askebegre: Plasser ut bøtter med fuktig grus som askebegre på spesielle røykeplasser og ha generelt røykeforbud utenom disse plassene.
- Skilting: Sett opp enkle skilt slik at de besøkende finner fram til gården. Vær også raus med skilting på arrangementet/gården.
- Parkering: Parkeringsplassen bør ikke ligge langt unna, men de fleste tåler å gå noen hundre meter. Det går også an å lage "tilbringertjeneste" med hest eller minibuss. Det kan være lurt å ha både innkjøring og utkjøring til p-plassen. Unngå å bruke tunet som parkeringsplass. Parkeringsplassen må tåle noe regn. Grus i beredskap kan være lurt.
- Finn foreldrene: Ved store arrangementer hender det at foreldrene blir borte fra barna. Avtal på forhånd hvilken beskjed de besøkende skal få om hvor de kan finne hverandre.

Lykke til med arrangementet!

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

